

SOKOLIĆ

GOD. XVI

BROJ 12

LIST

ZA SOKOLSKI NARAŠTAJ

LJUBLJANA, DECEMBAR 1934

Sadržaj

	Strana
1. Zaključujući XVI godište	337
2. Lep primer ptujskega naraščaja	338
3. Kako se može postati Sokolom	339
4. Наш неумрли Краљ-Мученик	340
5. Tekma	342
6. Brat Drago Marušič, ban Dravske banovine, petdesetgodišnjak	344
7. Sojenice	344
8. Čuvajmo Jugoslaviju!	346
9. Simon Gregorčič	348
10. Gozdana	350
11. Naši pesnici: Novo leto. — На гробу свога Краља Мученика. — Smrt Kralja Mučenika. — Prvi december brez Njega. — Nesmrtnemu Sokolu-Kralju! — Kralj nam se mrtav vrati. — Otožnost. — Sedamnaesti decembar. — Jesenski mrak. — Čuvaćemo Jugoslaviju! — Соколски завет. — Kralju Petru Drugom. — Kralju Petru II. — Сироче. — Sokoliči gremo v sneg. — Живот. — Bodí srečna zemlja moja! — Po sokolskom putu. — Христос се роди!	353
12. Radovi našeg naraštaja: † Bratu Stanku Sovineku v spomin. — „Чувajte Југославију!“ — Zakaj sem stopil v sokolsko društvo? — Lera si, kraljevina Jugoslavija	361
13. Glasnik: Silno češkoslovačko Sokolstvo. — Zagreb II. Iz naraštajskog otseka. — Zagreb II. Naraštajska skupština. — Slepí mravi. — Latinica u Sovjetskoj Rusiji. — „Mala kraljica noći“. — Za šalu	363

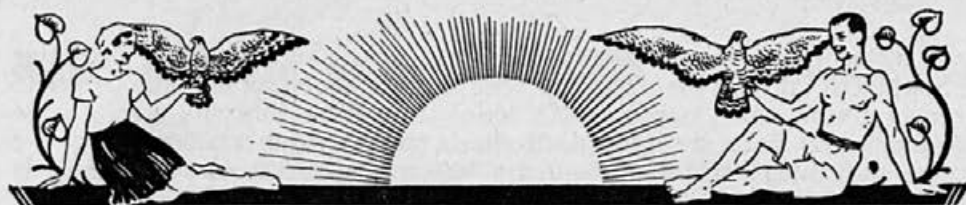
»Sokolić« izlazi svakoga 20 u mesecu. Godišnja pretplata Din 20—, polugodišnja Din 10—, pojedini broj Din 2—.

Urednik: Josip Jeras, Ljubljana, Levstikova ulica 19.

Izdaje Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije (E. Gangl). — Naslov uprave: Uprava sokolskih listova, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. Telefon br. 2312. Račun pošt. štedionice 12.943.

Rukopisi se šalju na adresu urednika, pretplate i narudžbe upravi sokolskih listova.

Tiska: Učiteljska tiskara u Ljubljani (pretstavnik Francè Strukelj).

Broj 12 • Ljubljana, decembar 1934 • Godina XVI

*Svoj braći i sestrama saradnicama kao i pretplatnicima
„Sokolica“ želimo uvek biti bratimski i prijateljski
i u srećnu Novu godinu. - Zdravo! Uredništvo „Sokolica“*

Zaključujući XVI godište

Ovim brojem završavamo XVI godište našeg dragog naraštajskog lista »Sokolica«. Već punih šesnaest godina vrši on svoju uzvišenu zadaću među našom sokolskom omladinom, da ju u sokolskom duhu i po nauci neumrlog Tirša, budi i potstrekava na koristan i uzvišan rad za svoju rođenu grud, za Jugoslaviju, za Slovenstvo i čovečanstvo i za konačni čovečanski cilj — savršenstvo. Već punih šesnaest godina propoveda kakvi treba da postanu članovi te omladine da jednom postanu pravi rodoljubi, ispravni građani svoje domovine i korisni članovi ljudskog društva.

Pogledamo li unazad u ovih svetlih šesnaest godina života našeg »Sokolica«, moramo da utvrdimo, da nisu bile sve te godine ružama posute, da nije bilo lako stvoriti i podignuti iz vrlo skromnih i siromašnih početaka i osnova našeg omladinskog sokolskog glasila — današnji naš list. Borbe, na koje je naišao već u prvim počecima svog izlaženja, nisu bile lake i prebodive. Trebalo je svojskog rada, trebalo je požrtvovanja i samozataje, trebalo je nesebičnog rada da nam Sokolici ne propadne i da se othrvu. Ta su vremena za nama; mi se ponosimo pobedom koju smo izvojevali protiv svih zapreka, protiv svih bura i oluja koje su hujale iznad našeg dragog lista. On je danas čvrst i siguran, a na pomolu su još lepši i vedriji dani njegova budućeg života i opstojanja. To nam jamče i naša draga braća naraštajci i naraštajke, koji ga sa sve većom ljubavlju prigrljuju i sa sve većim i življim zanimanjem uzimaju u svoje ruke, koji ga čitaju, šire, preporučuju i — što je isto tako važno — sve više u njemu saradaju.

U ovih šesnaest godina zabeleženi su lepi i zavidni uspesi našeg lista. Ali to nas ne može sasvim zadovoljiti. »Večno kretanje — večno nezadovoljstvo«, to vodi Sokole u njihovom životu. Stoga u XVII godištu, u koje ćemo naskoro zagaziti, želimo da budu uspesi još veći, još snažniji i još potpuniji. U tome naročito računamo s vašom naraštajskom bratskom pomoći i s vašom sokolskom sveću, na kojoj treba da počivaju svi vaši pothvati i svi vaši čini. Naše naraštajsko glasilo postalo je već potrebom lepog broja naše mlade braće i sestara. Ali to nije dovoljno. Sokolici treba već u narednoj godini da krasi svaki

stô našeg naraštajca i naraštajke, naše sokolske omladine, uzdanice i Sokolstva i domovine naše. Još više. Sokolić treba da postane ogledalo rada i života naših naraštajskih redova; osobito duhovna strana naše mlade braće treba u njemu da dođe do svog punog izražaja, do svoje pune sadržine. Stoga računamo i s vašom saradničkom pripomoći. U tolikim tisućama naše mladeži, koja se je zbila u sokolske redove, jamačno je i sposobnih na peru! Ko sokolski naraštajac — taj pretplatnik sokolskog naraštajskog lista!, to neka bude naša lozinka.

S punom verom u pobedu, s potpunim samopouzdanjem i sokolskom svešću na ozbiljan i koristan sokolski rad u novoj godini. Sokolić neka postane vaša prva lektira, Sokolić neka postane odjek vašeg privatnog i sokolskog života i vaše duboke sokolske svesti; u njemu treba da gledate sami sebe! Smelo — na delo!

Lep primer ptujskega naraščaja

V šte. 7—8 Sokoliča ste čitali poročilo o naraščajskih tekmah mariborske sokolske župe. Danes priobčujemo sliko naraščajske vrste iz Ptuja, ki si je priborila prehodno darilo, župni naraščajski prapor.

Od leve na desno stoje: Petrovič Jože (VI.), Velkavrh Janez (IV.), Sevnik Srdan (II.), Rusjan Albert (I.), Pavličič Jože (III.), Šalamun Bojan (V.), Kveder Marjan (VII.).

Br. Sevnik je sedaj predsednik naraščajskega odseka; med naraščajem je nabral 93 naročnikov in naročnic »Sokoliča.« Seveda je s tem v zvezi mnogo truda in skrbi. Pri vsakem naraščajskem oddelku ima poverjenika, ki pobere na mesec po 2 Din od vsakega naročnika. Če bi le ne bili nekateri tako pozabljivi, ko je treba odšteti tista 2 Din, potem bi imel br. Srdan lahko stališče. Kaj pa pri drugih društvih? Ali bi se ne našel povsod požrtvovalen brat (sestra), ki bi na ta način širil naše glasilo? Vsak naraščajnik bi moral čitati »Sokoliča«. (J. P.)

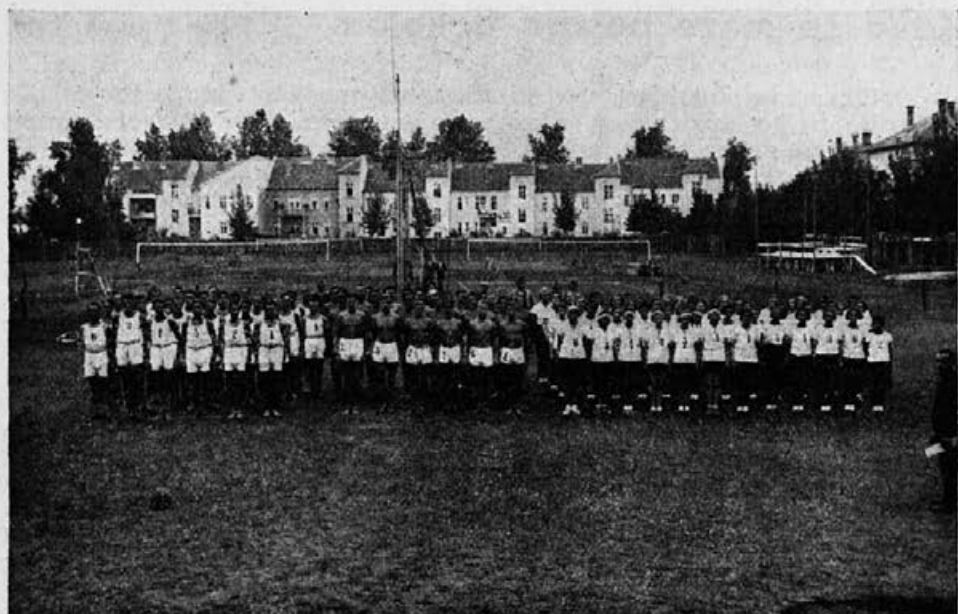
Čuti za takvo pitanje još pred samih nekoliko godina bijaše velika retkost. Retkost zato, jer onaj koji je mislio pristupiti u sokolske redove, u svojoj nutrinji bijaše već izgrađen Soko. Da je netko pitao: »Što imam činiti, kako raditi i živeti, da postanem vredan Soko.« e — to bi značilo nešto sasvim drugo. Za takvog bi se moglo pretpostaviti da ima svu dobru volju postati dobrim Sokolom, vrednim i korisnim građaninom, ispravnim čovekom. Jer takav u prvom redu pita, što i kako ima raditi i kakav ima biti njegov život, a ne pita, kako će postati samo Soko na papiru. Takav hoće da se iz njegovih dela, iz vršenja svojih građanskih i nacionalnih dužnosti vidi, je li zaslužio da ga se može uvrstiti u sokolske redove i nazvati bratom Sokolom. Danas takvih nema, sem onih koji još spadaju u sokolski naraštaj.

Nekada je pojedinac postao Sokolom najpre u duši i srcu, osećao je za sve ono, što Sokolstvo propoveda, hoće i provada; radovao se svakom sokolskom uspehu, a žalostio ga i bolelo svaki neuspeh, pa ipak se nije još vodio u sokolskim spiskovima. Ali osetivši i poznavši, da je sve njegovo biće, sva njegova nutrinja zadvojena, a sav njegov rad, težnje i nastojanja da su prožeta sokolskom idejom, a sokolski ideali da su mu sveti, i uveren da je mislima, rečima i delima iskren i dostojan Soko, spreman i sposoban da za sokolske ideale podnese i najveće žrtve, — odvažio se zamoliti za prijem u sokolske redove. A danas? Takav zastalno nije nikada nikoga pitao: »Kako se može postati Sokolom?«

Kada bijaše primljen u sokolske redove i kada se upoznao s braćom i sestrama svoje jedinice, pa i ako je primetio, da ima među braćom, možda, braće, koja s manje ideala nego on shvaćaju Sokolstvo, ipak se nije gurao u prednje redove, a niti se zubima i noktima zauzimao, kao što se danas često dešava, — za sokolske položaje. — Jer je znao da na tim položajima mogu biti samo ljudi, koji su veći deo svog života proveli na radu u sokolskim redovima, ali uvek: »Bez koristi i slave,« koji su dakle iskusni Sokoli.

Danas nije tako, jer danas kod većine prevladava lični interes. Danas imamo u našim redovima velik broj članstva, koji su Sokoli samo po imenu, samo na papiru, bez ikakvih osećaja za sokolsku ideju, bez i malo osećanja lične odgovornosti za svoja dela.

**Stari pretplatnici, obnovite pretplatu!
Novi pretplatnici, javite odmah Upravi sokolskih listova u Ljubljani, da s Novom godinom postajete pretplatnici na „Sokolića“.**
To je potrebno, da se zna, u koliko primeraka treba da se štampa naredni broj i s kolikim brojem pretplatnika može „Sokolić“ da računa u novoj godini.

Са такмичења у одбојци за првенство Савега Словенског Соколства у Осијеку

Наш неумрли Краљ — Мученик

Јулкица Д. Лукић, Путинци — Срем

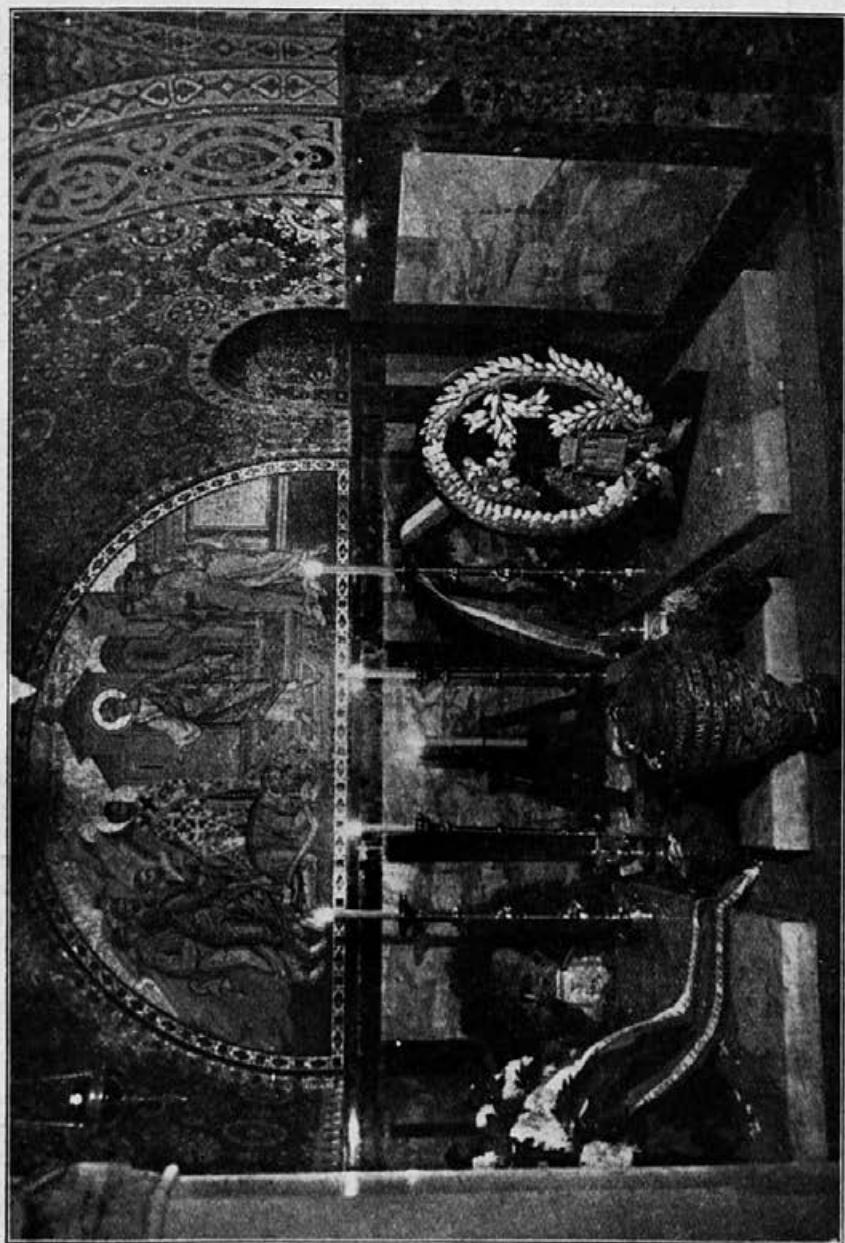

Јулкица Д. Лукић

Све је тужно. Све плаче. На кућама у селу и граду вију се црне заставе. То је знак велике жалости, жалости за изгубљеним Краљем - Витезом, који није више међу нама. Од је заувек заклопио Своје уморне очи, а Његово јуначко срце, заувек је престало да бије. Краљ Александар I је мртав, али његов дух живи, и живиће вечно. Он је и Свој живот дао за народ, за отаџбину.

Пао је мучки убијен, од руке плаћеног разбојника. Они који су их плаћали мислили су, да ће метцима нарабелума распарчати Југославију. Али varaју се, јер после погибије Краља Александра I, бол нас је још више сјединио. Југославија је и сада бедем о који ће се разбити сваки метак, којим буде гађана.

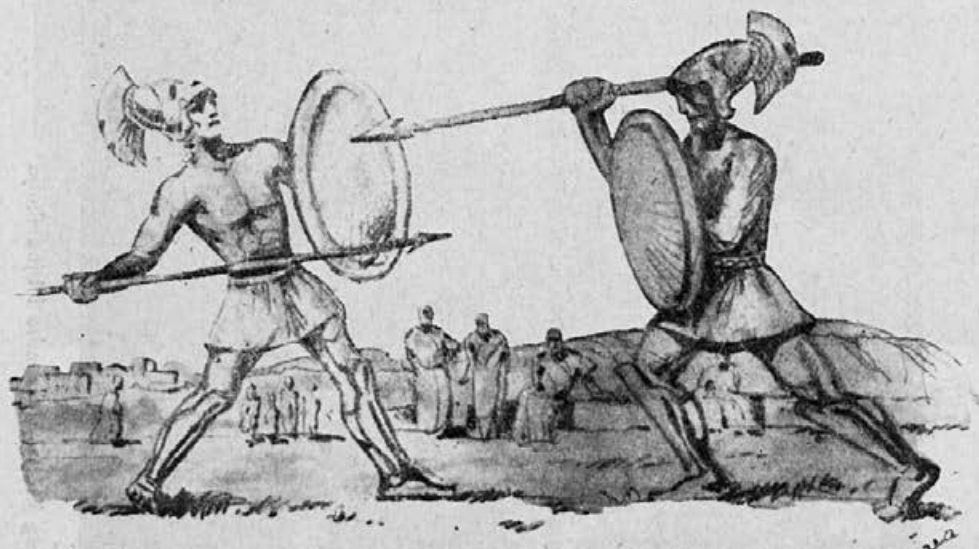
Убили су нам зликовци нашег дичног Краља Александра, нашега доброг Вођу, али нека знају, да још има Карађорђевића, који ће умети да замене убијеног нам Витешког Краља, и да пођу овим путем, који је Он обедежио. А Његов аманет, који је оставио на болном издицају »Чувајте Ми Југославију« биће нам увек на уму. Ми ћемо, ако затреба, и животе дати за нашу милу отаџбину Југославију, да би је очували и тако очувану моћну и јаку предали Његову Сину, а нашој Нади, нашој Узданици, нашем младом Краљу Петру II, који је остао у раној младости Сироче без Свога Узвишеног Оца. Мирно почивај велики Краљу! »Чуваћемо Југославију!«

Večno počivalište Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja

(Konec)

Zatem je položil Ahileus v krog dolgo sulico, ščit in šlem, kar je bil nedavno uplenil Patrokles Sarpedonu. Pozval je Argejce: »Poskusita se dva najhrabrejša z rezkim železom v rokah! Kdor bo prvi ranil cvetoče telo drugega, dobi meč s srebrnimi vzboklinami, delo traške umetnosti, ki sem ga uplenil Asteropeju. To-le opremo pa dobita skupaj in še pogostil ju bom v šotoru!«

Vstala sta Ajax in Diomedes. Ko sta se vpričo ljudstva oborožila, sta stopila s pretečim pogledom v sredo, hlepeč po zmagi. Trikrat sta se zaletela drug v drugega. Ajax je predril Diomedov bokli ščit, ranil ga pa ni. Junak Diomedes je naperil svetlo sulico mimo ščita na Ajasov vrat. Ahajci so se zbalji za Ajasa in so začeli vpiti, naj nehata in naj si razdelita darila. Toda Ahileus je izročil meč z nožnico in z lepo urezanim jermenom Diomedu.

Sedaj je prinesel Peleid kroglo sirovega železa, ki jo je nekdanj metal silni Eetion. Tega je Ahileus ubil in odpeljal z drugim vred tudi železno kroglo. »Prikaži se, kdor hoče poizkusiti to! Tudi če ima o'širno polje, ima za pet let dovolj železa in ne pastirju ne oravcu ne bo treba v mesto ponje!«

Vstal je junak Polipeles, pa tudi Leontes, Ajas in plemeniti Epeios. Postavili so se v vrsto. Epeios je zgrabil kroglo, jo zavrtinčil

in zalučal. Zasmejali so se Ahajci. Nato jo je vrgel Leontes, za njim pa Ajas tako silovito, da je zletela čez znamenje. Tedaj jo je zgrabil Polipets. Kakor daleč vrže pastir krivo palico, da se vrtinči med pasočo se govedjo, tako daleč jo je vrgel čez krog. Vsi so zavpili. Vstali so Polipetovi prijatelji in odnesli kraljevo darilo k ladjam.

Zatem je položil Ahileus strelcem za darilo modrikasto železo: deset sekir z dvojnimi rezilom in deset navadnih sekir. Velel je postaviti na ladji jambor, zanj pa privezati z vrvico goloba. Kdor bi zadel goloba, dobi dvojne sekire, kdo zgolj vrvico, pa navadne sekire.

Vstala sta Teukros in Meriones. Zrebala sta: Teukrov žreb je padel iz šlema.

Takoj je napel lok in ustrelil. Ni pa obljubil bogovom hvalnega daru, zato je zadel samo vrvico pod golobovo nogo. Ptič je zletel, Ahajci so zavpili. Naglo je iztrgal Meriones onemu lok (puščico je imel že pripravljeno). Hitro je obljubil Apolonu sto ovčic prvenk. Visoko pod oblaki je zazrl goloba, pomeril je in ga prestrelil pod perutmi. Puščica je predrila ptiča ter se zapičila Merionu pred nogami v tla. Golob je sedel na vrh jambora, povetil je glavo in razprostrl peroti. Kmalu je izdihnil in padel z jambora. Ljudstvo je pa zavzeto in občudujoče gledalo. Meriones je vzel deset dvojnih sekir.

Ahileus je položil sedaj sulico in s cveticami ozaljšano skledo, ki je bila vredna enega bika. Vstala sta Agamemnon in Meriones. Ali Ahileus jima je rekel: »Agamemnon, vemo, kako daleč si pred drugimi in koliko dalje lučaš sulico, zato se vrni k ladjam s temle darilom, sulico pa prepusti junaku Merionu, če ti je prav; jaz ti svetujem.« Knez Agamemnon se je pokoril. Dal je sulico Merionu, ta pa jo je izročil klicarju Taltibiju.

**Za vreme božičnih praznika razvijte svi:
Sokolska društva i čete, članstvo i škole a naročito naraštajci i naraštajke najživlju propagandu oko prikupljanja novih pretplatnika na »Sokolića«.**

Brat dr. Drago Marušič, ban Dravske banovine, petdesetgodišnjak

Ban Dravske banovine br. dr. Drago Marušič, navršio je dne 10. t. m. 50. godinu svog života.

Zašto se i naš »Sokolić« seća pedesetgodišnjice brata dra Marušiča? Zato, jer je naš sokolski brat već od ranih godina, uvek veran sokolskoj misli i jer je zaslužan za našu domovinu Jugoslaviju. Blagodati sokolske misli počeo je da prima u sebe još kao dak u vežbaonici goričkog Sokola, učvrstio se je pak u sokolskoj veri na sokolskom izvoru — u Pragu, gde je studirao i završio pravne nauke. U sunčanu Goricu vratio se je kao potpun i izgrađen Soko. S podvostručenom snagom posvetio je i žrtvovao svoje velike sposobnosti razmahu Sokolstva među slovenačkim življem. Kako je pravilno shvatao smisao sokolske ideje, koja ima svoj temelj u vežbaonici i koja obuhvata u svojem programu sav slovenski svet, uvek je verno ispunjavao, najpre sam, sve sokolske dužnosti, koje je prenašao sa svojim uzornim radom također i na ostalu braću i sestre. Sokolska načela bratstva, ljubavi i jednakosti uvek su mu sveta i po njima također i uravnava sav svoj život i rad. U Gorici je bio potstarešina Sokolskog društva, i uvek je učestvovao i u vežbaonici, gde je braći i sestrama tumačio veličinu sokolske misli, u čiju je pobedu čvrsto verovao.

Za svetskog rata bacila ga je sudbina s austro-ugarskom vojskom na ruski front. Kao velik Sloven i Soko nije se borio protiv Rusa; iskoristio je prvu zgodnu priliku i prešao k braći Rusima. U zarobljeništvu odmah se je prijavio u dobrovoljce u Srbiju, kamo je stigao juna meseca 1915. god. Tako mu se je ispunila želja, da i sam kao Soko pomaže s puškom u ruci pri oslobađanju Slovena iz austro-ugarskog jarma. Sa srpskom vojskom i srpskim delom našega naroda podneo je i on put križa — uzmak preko Albanskih gora 1915. godine. — Postao je član Jugoslovenskog odbora, koji je pomagao tadanjoj srpskoj vladi u radu oko ostvarenja Jugoslavije. Bio je u Londonu i poslali su ga u Ameriku, gde je s uveravajućom reči nagoveštavao tamošnjem našem narodu vaskrs Jugoslavije.

Po svetskom ratu nastanio se je u Ljubljani kao odvetnik, jer mu nije bilo suđeno da se povrati u svoju ljubljenu Goricu, koja čami u još gore ropstvu nego ranije.

Već je tri godine brat dr. Drago Marušič ban Dravske banovine, na koje ga je mesto pozvao blaženopočivši Viteški Kralj Aleksandar I Ujedinitelj. Velike su sposobnosti dragog svečara, široko je njegovo znanje, darežljiva je njegova ruka, neizmerna je ljubav njegova sreća.

Koliko jezika znaš — za toliko ljudi vrediš. Ova istina važi i za brata dra Marušiča. Osim našeg materinjeg jezika govori još potpuno češki, ruski, francuski, nemački, engleski i italijanski jezik.

Bratu dru Marušiču, kao Sokolu i banu, kliče sokolski naraštaj: Na množaja leta i sokolski Zdravo!

Sojenice

Marijana Željeznova-Kokalj, Ljubljana

V kršni gori v belem dvoru se je rodil kraljevič. Iz nepoznanih dalj so prihitele sojenice in se zbrale okoli njegove zibelci. Blestele so v belih koprenah in govorile:

»Prišle smo iz nevidnih dalj,
da te osrečimo, bodoči kralj!«

In pristopila je prva, položila roko na njegovo zglavje, rekoč:

»Jaz dam ti srce plemenito,
ljubeče, pošteno, odkrito!«

Pristopila je druga, položila lavorjev venec na odejo in dejala:

»Podarim ti lavor, ti bodeš junak,
med vsemi junaki — prvak!«

Tretja je z drhtečo roko postavila k zibeli žaro, zastrto s črnino in dejala:

»Glej, žaro z zemljó od Triglava —
do tja naj ti seže država!«

Četrta se je nasmehnila blago, mu stisnila oljkovo vejico v roko in rekla:

»Ne bodeš junak le krvavih poljan, —
junak boš miru za svet ves prostran!«

Nagnile so se nadenj. Svetlo je bilo okoli zibeli. Tedaj so se sunkoma odprla vrata in tri gnusne pošasti so se vsule v svetlo sobo. Vile so roke, lomile koščene prste in dejale hkrati:

»Preveč so v srečo te vkovale,
ne da bi nas za svet vprašale!«

Zarežale so se votlo in druga za drugo je govorila:

»Jaz sem zavist požrešna!
»Jaz sem sovrag!
»Jaz lakomnost sem grešna!«

In spet so dejale hkrati:

»Preveč boš blag,
preveč boš drag —
naj krogla ugasi ti življenje,
ko naroda boš moč, hotenje...«

Krohotalo so se, krohotalo kakor besne in s truščem zapustile sobo, kjer je kraljevič sanjal prve sanje.

V sobi se je stemnilo. Sojenice so si pokrile obraz, se sklonile in ihtele:

Gorje, gorje, oj kraljič mladi,
umrl boš v delu, v nadi,
ko razprostiral boš pokoj
nad svet in narod svoj!«

Tiho so se odprla vrata in vstopili sta še dve sojenici, osma in deveta. Neslišno sta se približali zibeli. Osma je držala trnov venec in dejala z žalostnim glasom:

»Ta venec, Mučenik,
najlepši tvoj bo spomenik.
Iz vsake tvoje kapljice krvi
naj sreča narodu vzplamtil!«

A deveta sojenica je razprostrla nad njim roke, bile so prozorne, in glasno in trdo rekla:

»Nesmrtен bodeš, kralj, in duh tvoj bode
ko sokol plaval večno nad državo,
kjer vsadil zmagoslavno ti zastavo
si bratstva, sloge in svobode!«

In sonce je prisijalo in poljubilo nežni obraz mladega kraljeviča. Tiho so zapustile dobre sojenice beli dvor in izginile v nevidnih daljah.

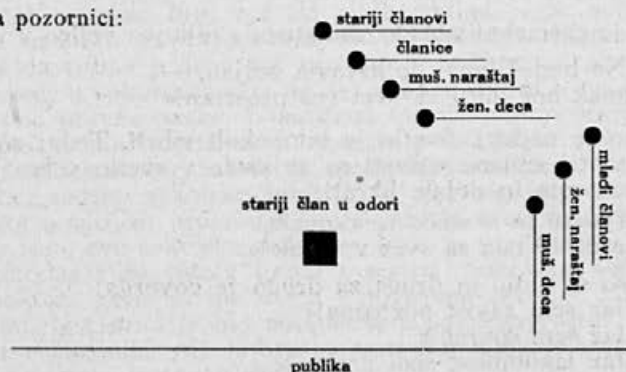
Ogromna ptica je zakrilila nad belim dvorom — odletela je preko zemlje, koder je še ječal narod v okovih. Oznanjala je dan vstajenja. Ta ptica je bila volja naroda, klic po svobodi — ta ptica je bila sokol.

In raste! je kraljevič in uresničile so se besede sojenic... Nesmrtен je postal in njegov narod je verno vršil njegovo zadnjo željo: »Čuvajte mi Jugoslavijo!«

Slikoviti prikaz.

Izvide sva odeljenja po 6 članova i to starija braća u odori, mlada u trikotima i sva ostala u vežbaćim odelima. Svaku vrstu (odeljenje) vodi jedan pripadnik te kategorije, kao njen prednjak. Pred svima odeljenjima stoji jedan stariji član u odori.

Poredaj na pozornici:

Odeljenja stoje u stavu »Na mestu voljno«, a kada govori odnosni vođa onda čitavo odeljenje zauzme stav »Mirno«. Odeljenja su pre otvorenja pozornice postrojena.

Zastor

Član u odori (odeljenjima):

Čuli ste, braćo i sestre mile,
Za nesreću, koja se desi,
Oči nam behu stale bile,
Kobni bijahu naši udesi?
Čujete je, braćo, čujete je, sestre,
Čujete je sa mnom svi ovde skupa,
Otada, draga braćo i sestre,
Sve u suzama gorkim se kupa.
U triumu slavnu na put pođe,
U triumu slavnu, koji Ga spada,
Da pokaže svetu gdegod dođe,
Plodove svoga napornog rada.
Ujedini našu milu nam grudu,
Ujedini nam drugu, susednu braću,
Hvala Mu stoput, hvala na trudu,
Svi oni s nama gorko sad plaću.

Vodnik braće u odorama:

Što tako tužno zboriš nam, brate,
O Ocu dobrom, Kralju našem,
Čuj kako srca nam pate,
Što nema Njega u krugu našem!
Očevi Njeg'vi bijahu Divi,
Imena kojeg i On bi vredan,
Boreć se smelo ko soko sivi,
Oh, takav bješe On samo jedan.
Telom umrije, al' duhom živi,
Njegov amanet ko amajliju,
Svi skupa: i vi i mi,
Čuvaćemo Jugoslaviju!

Vodnica članica:

I nas je, brate, potresla tuga,
Što nesta Njega, srce nam jeca,
Od velike boli, da joj nema druga,
Plaćemo i mi, mi Njegova djeca.
I ako je naše, žensko srce meko,
I ako mi, sestre, junaci nismo,
Ne plaćemo samo da nas gleda neko,
Mi sve svoje sada izgubismo.
Teška vijest sad sve prenu,
U crno zavi svu zemlju našu,
Skidajmo s oka i poslednju mreću,
Čuvajmo, domovinu našu!

Vodnik mladih članova:

Red je na me, da Ti kažem,
Tugu koja srce para,
Da li tužim il' da lažem,
Sudbina nas teško kara!
Pade glava našeg Kralja,
Posred bratske zemlje pade,
Tvorca: Mira, Bratstva, Slavija,
Njega — Oca sad nestade!
Pade telo, al' duh živi,
Hvala Njemu držaćemo,
I amanet Njegov divni,
Jugoslaviju čuvaćemo!

Vodnica ženskog naraštaja:

Teška vijest se zemljom prosu,
Težak uzduh k nebu ode,
Sve dušmani naši to su,
Razbojničko kolo vode,
Neka vode, al' nek znaju,

Zatvorena njim su vrata,
Sokolice za slobodu daju,
Jedna oca, druga brata!
Stisnućemo svi sad bliže,
Redove, nek' svi znaju,
Amanet nam riječ diže:
Čuvaćemo Jugoslaviju!

Vodnik muškog naraštaja:

Red i na nas, brate, dode,
Da izjadan jade naše,
Al' ne prođe, kako dođe,
Jer i Soko sablju paše.
Sokolovi mladi mi smo,
Snage, Duha duše pune,
Ma da Kralja svoga izgubismo,
Svak se od nas sada kune:
Ko je Soko i sokolski radi,
L'jepa krila nek sad razviju,
Bili stari ili mladi,
Čuvajmo Jugoslaviju!

Vodnica ženske dece:

Malena smo još mi deca,
Da nesreću ovu znamo,
Oči plaču, srce jeca,
Oh, kaži nam, kaži, mamo!
Teške bijahu majke riječi,
Sa srca se uzdah ote,
Ko rane sada da izleči,
Nad gubitkom, oh, stráhote?
Slušaj, brate, što kazasmo majci,
Čvrsto kolo držaćemo,
Vitezovi, vile, ko u bajci,
Jugoslaviju čuvaćemo!

Vodnik muške dece:

Od drveta pušku pravim,
Uz Sokole stupam smjelo,
Ozbiljnim se poslom bavim,
Hrabro, smjelo dižem čelo.
Maleni smo, ali neka,
Mlado drvo savija se,
Zadatak nas težak čeka,
Crni oblak nadvija se.
U spiskove i nas stavi,
Kolo, brate, držaćemo,
Ko sinovi zemlje pravi:
Jugoslaviju čuvaćemo!

Član u odori (odeljenjima):

Braćo draga, sestre mile,
Na svemu vam bratska hvala,
Što stavljate svoje sile,
Uspomeni Njega — Kralja!
Rad nas vodi teškim putem,
Sokolskijem našim radom,
Pod moćnijem Kralja skutem,
I vernosti Kralju Mladom!
Dajmo, braćo, sestre, zavjet,
Da se otsad desit neće,
Drugi da nam daje savjet,

Ma da pregršt nudi sreće!
Mrtvom Kralju zavjet dajmo,
Svekoliku svoju moć,
Uz bok Mladog Kralja stajmo,
Bdimo nad njim dan i noć!

Svi vodnici (Ili jedan u ime svijuu):

Aleksandre Kralju silni,
Od dušmana što ruke pade,
Oprosti nam, oprostj Dični,
Greške naše, greške sade!
Tebe slabo čuvasmo mi,
Tebe slabo mi pazismo,
Kajemo se svi mi,
Što te istom opazismo!
Naše boli jesu teške,
O tom misli svaka glava,
Naše behu sve to greške,
Tebi hvala, vječna slava!
Mladi Kralju, uzdanico,
Dičnog Oca, divni Sine,
Sokolova siva ptico,
Zavjete nam primi žive:
Kunemo se Vel'kim Bogom,
Tebi verni uvek biti,
Radom, trudom, vjerom, slogom,
Tebe uv'jek mi služiti!
Sokolska su naša jata,
Brojna, čila, uv'jek zdrava,
Svi do jednog brat do brata,
Sve što skupi snaga prava!
Uz Tebe smo uv'jek složno,
Do posljednjeg daha svog,
Zeleć jedno gromko, možno:
Živeo Te nama Bog!
Svi Sokoli hoće pravo,
Čuvat Svetu Amajliju,
I pozdravit Tebe: Zdravo!
Čuvaćemo Jugoslaviju!

Zastor.

(Ob devetdesetletnici rojstva.)

(Konec.)

Pesinizem je Mahnič — seveda s še manjšo upravičenostjo — očital pesmima *Ujetega ptiča tožba* in *V celici*, ki sta samo izraza mimoidočih pesnikovih duševnih bojev, kakršni niti svetnikom niso vedno prihranjeni. Razen tega pa ne smemo prezreti, da imamo še vrsto Gregorčičevih pesmi, v katerih nastopa s ponosom kot katoliški duhovnik, kakor na pr. v pesmih *Moj črni plašč* in *V pepelnični noči*. Take pesmi dokazujejo, da pesnik s svojim poklicem ni bil trajno nezadovoljen.

Nekaterim drugim pesmim je Mahnič očital pesinizem v obliki stritarijanskega svetobolja, to je povsem pasivnega žalovanja nad neutajnim dejstvom disharmonije med idealom in realnostjo, a le za nekatere pesmi po pravici, tako na pr. za pesem *V mraku*, ki je brez dvoma svetoboljska, a tudi še povsem neosebno epigonska.

Že Slovenčev kritik se je spotikal tudi ob Gregorčičeve ljubavne pesmi in s tem obnovil očitke slovenskih katoliških rigoristov, ki ga je kot prvi dvignil janzenist Jožef Burgar l. 1833., in sicer proti Prešernovim erotičnim pesmim in ki tvori pod imenom »Jeranov problem«⁷ posebno poglavje slovenske literarne kritike vse do danes kakor dokazujejo nekatere najnovejše polemike.

Res je sicer, da ljubavne pesnitve za nezrelo mladino niso primerno branje, toda iz tega sledi samo to, da se ji naj ne dajejo v roke, kakor se tudi ostro orodje, orožje, strelivo, netivo itd. skriva pred njo, ne sledi pa iz tega, da takih pesmi, zlasti če opevajo zvesto ljubezen, sploh ne bi smelo biti, saj je ljubezen med moškim in žensko v pravih letih in v pravi obliki nekaj neobhodno potrebnega, pa tudi s katoliškega stališča dobrega in od cerkve posvečenega. Če bi nje ne bilo več, bi tudi rigoristi in asketi scāsoma izumrli. Jasno je, da poezija kot interpretinja življenja ne more molče mimo tako elementarne sile, kakor je ta ljubezen, če hoče biti popolno zrcalo življenja.

V ostalem pa je Gregorčičeva ljubavna lirika po pretežni večini vseskoz objektivna, kar je je subjektivne, pa je temeljno čuvstvo v splošnem tako prikrito, da se komaj opazi (na pr. v pesmi *Pogled v nedolžno oko*). Tam, kjer se očitno javlja, pa je tako splatonizirano in rezignirano, da po mojem mnenju tudi katoliškemu duhovniku ni prepovedano objavljati take pesmi. (Prim. pesmi: *Siroti* in *Na polju*.)

Mahničeva malo obzirna kritika, kateri nikdo ne more odrekniti dobre vere in najboljšega namena, je zbudila cel roj odgovorov v obliki leposlovnih del polemične, satirične in utopične narave, vendar pa je mogel Mahnič končno upravičeno trditi, da mu nikdo ni ovrge! niti ene točke, kajti proti težkemu oklepu filozofskega sistema se z ogorčenjem in satiro nič ne opravi.

V edino umestna strogo filozofska razglabljanja o Mahničevih tezah se je šele spustil tedaj še katoliški duhovnik dr. Izidor Cankar, ki je l. 1916. v »Domu in svetu«⁸ spravil ves problem na vprašanje: ali sme s katoliškega stališča literatura slikati življenje samo takšno, kakršno bi naj bilo po katoliškem nauku, to je idealistično, kar je Mahnič edino odobral, ali pa tudi takšno, kakršno v resnici mnogokrat je, torej realistično, kar je v nekaterih svojih pesmih delal Gregorčič. Cankar je torej Mahničovo stališče kot enostransko tudi s katoliškega stališča, kar pa je bilo izven slavne doline šentflorjanske itak že davno znano in tudi od katoličanov priznано.

Že prej pa je šlo tudi slovensko katoliško literarno delovanje preko Mahniča in je *Mohorjeva družba*, ki je bila tedaj po svojem ustroju katoliško cerkvena bratovščina, l. 1908. izdala izbor Gregorčičevih pesmi in med njimi tudi vse one, katere je Mahnič obsodil, ker se je dobro zavedala, da slovensko preprosto ljudstvo ni tako naivno, kakor se življenju tujim ideologom morda zdi. In prav nekatere Gregorčičeve ljubavne pesmi so kmalu postale narodne, ne da bi se do danes dal dokazati zaradi njih padec ljudske nravnosti. Prav s temi pesmimi je torej dosegel Gregorčič oni uspeh, ki je je po nauku romantikov za pesnika največja čast.

Sprejem II. zvezka.

Neborbenemu Gregorčiču, ki je že prej živel v stalnem strahu, da ne bi kdo našel v njegovih pesmih kamna verske in nravnne spotike, je vzela Mahničeva kritika skoro vso spontanost, kar je bila velika škoda za umetniško vrednost mnogih njegovih

⁷ Prim. A. Ušeničnik, *Jeranov problem*, Čas (1917).

poznejših pesmi. Temu pa ni bil vzrok samo Mahnič, temveč tudi pesnik sam, kajti za učinek udarca ni odločilno samo kladivo, temveč tudi nakovalo.

To je dokazal pozneje katoliški duhovnik in slovenski pesnik Anton Aškerc, ki je na podobne Mahničeve očitke proti nekaterim svojim pesnim odgovoril nele s satirami kakor Firduzi in derviš ter Pegaz in osel, temveč tudi s prehodom v očitni panteizem in celo v — ateizem, s čimer je zašel v Gregorčičevi nasprotno skrajnost.

Dasi je najdejo tudi med poznejšimi Gregorčičevimi pesmimi pravi biseri, je bil zlasti drugi zvezek Poezij, ki obsega tudi mnogo pesmi, nastalih pred l. 1882., sprejet hladneje kakor je zaslužil. Silno občutljivi pesnik se je namreč medtem zameril tudi mnogim svojim prejšnjim »prijateljem« in častilcem z Levcem vred, ki so mu — seveda po krivem — očitali ošabnost. Užaljen se je sedaj posvetil bolj prevajanju kakor izvirnemu pesniškemu delu.

Sklep.

Kakor pesmi drugih pesnikov, tako se tudi Gregorčičeve ne dajo brez sile in brez ostanka porazdeliti v strogo ločene predale, vendar pa so nekatere skupine jasno vidne. Take skupine so na pr.: domoljubna, versko-miselna, altruistično-poučna, sočuvstujoča, stoično poučna, ljubavna, vojaška, skupina onih, v katerih izraža hrepenenje po planinskem raju in žalost za minolo mu mladostno srečo, melanholična in skupina pesmi, ki izpričujejo njegovo razdvojenost, duševne boje, odpoved osebnosti sreči ter razočaranje nad svetom in ljudmi, vesela, šaljiva in pogumna ter končno skupina maloštevilnih epskih pesmi. Pestrosti torej več ko dovolj, vsestranski pa ni nikdo.

Gregorčičevo mesto v slovenskem slovstvu se da kratko označiti s stavkom: Gregorčič je poleg Prešerna in Jenka najboljši slovenski lirik pred nastopom moderne.

Posebej je treba poudariti, da Gregorčiča ni navdajala samo močna slovenska zavest, temveč tudi prav taka jugoslovenska in slovanska sploh. Ze v gimnaziji se je, kakor smo videli, uril v srbohrvaščini in češčini, prevajal je iz ruščine, potoval je na Velehrad in v Prago, v Dalmacijo in Črno goro, a ne zato, da bi si utrdil zdravje, kakor se navadno bere, kajti Dalmacija in Črna gora tedaj še nista bili urejeni za bolnike in letoviščarje. Njegovo jugoslovensko in vseslovensko zavest pa izpričujejo tudi pesmi, kakor: Biser, Hajdukova oporoka, Ti osrečiti jo hoti, za Hrvate — naše brate, Z vencem te ovenčam Slavo, Eno devo le bom ljubil, V eno, oh se ne družje, Bratje, v kolo se vstopimo, V gaju, Velegrajska kuga, Bratom Čehom, Na dan.

Isto velja tudi o Jurčiču in Kopitarju. Jurčič je bil na primer l. 1871. nekaj časa sourednik jugoslovenski usmerjenega lista »Südslavische Zeitung« v Sisku, Kopitar pa se ni zanimal samo za Slovence in Srbe, temveč za vse Slované. Tako te tri može ne veže samo letnica 1844.

Cerkvica s pokopališčem

Lutkovna igra v dveh dejanjih s predgovorom veseljaka Jurčka.

(Konec.)

(Gre počasi proti desni. Svetlin vstane in ji zastavi pot.)

Svetlin (nežno). Gozdana —

Gozdana (preplašena, kakor da se je zdajle predramila, stopi korak nazaj). Oh, saj nimam pajčolana — (Proseče.) Vrni mi ga, človek, vrni —

Jurček (pride z desne). Ga ne more, ker ga nima. (Svetlin ju nemo gleda.)

Gozdana (ostro Jurčku). Kam si ga tedaj odnesel?

Jurček (se spakuje). Gluh sem, gluh, seveda gluh! — Si rekla, da je medved hruške tresel? Ali naj jih grem pobrat?

Gozdana. Vrni mi tančico, škrat!

Jurček. Da je Lipoglav moj brat? — Tukaj si se pa zmotila!

Gozdana (zacepeta). Kdaj bom pajčolan dobila?!

Jurček. Dan bo jutri, zdaj je noč! Jaz grem spat — Pa lahko noč! (S poklonom odide proti hiši. Gozdana za njim, Svetlin, ki ostane sam, zamišljeno hodi po dvorišču.)

Lipoglav (se vrne z desne). Svetlin, rad bi te nekaj vprašal —

Svetlin. Ti kar vprašuj!

Lipoglav. Če ne boš hud?

Svetlin. Kje neki, ko sem pa tako vesel!

Lipoglav (se razkorači pred njim). Vesel si, praviš? Meni se zdiš neznansko kisel.

Svetlin (se zasmеje). Kako pa to?

Lipoglav. Prej si slonel na lipi kot bi visel!

Svetlin. Tako se je le tebi zdelo —

Lipoglav. Zdaj res ne vem, kaj naj ti rečem —

Svetlin. Le kaj veselega povej!

Lipoglav (naglo, a brezbrizno). Veselo bo jutri cvetelo!

Svetlin (ognjevito). Misliš — Ali res misliš tako?

Lipoglav (se ga zboji in se mu zadenski umika). Kaj bom mislil! (Se ozira okrog.) Se nikoli nisem nič mislil! — To se mi je kar tako — naletelo! (Se smeje.)

Svetlin (zadovoljno). Ti si zrel!

Lipoglav. Joj, ne reci no tega, da me ne pridejo žalik-žene požet! (Oba se smejeta in palček začne pskakovati in se spakovati okrog Svetlina.)

Svetlin. V hišo pojdi, pa boš varen pred njimi.

Lipoglav. Če misliš tako, naj pa bo — (Priklanja se odide v hišo.)

Svetlin. Zdaj bodo menda kmalu vsi zaspali — (Gre proti lipi.)

Mati (z leve izza hiše). Kako pa, da nocoj ne prideš noter?

Svetlin. Ko je pa tako prečudno lepa noč —

Mati. I, kakšen si pa zadnji čas?

Svetlin. Neznansko dobre volje, mati —

Mati (nejevoljno). Tako si čuden. Zdi se mi, da nekaj skrivaš —

Svetlin. Saj se bova jutri lahko pomenila, mati. Nocoj sem truden.

Mati. Le kaj te je prevzelo?

Svetlin. Nekaj vročina, nekaj delo —

Mati. Zakaj se mi tako izmikaš?

Svetlin. Verujte, mati, da bom jutri že čisto drugačen. (Gre proti njej.) Samo to noč še potrpite —

Mati. Ko bi ti mogla povedati, kako me vse skrbi —

Švedrač (z desne). Bog daj srečo in dober večer obema!

Svetlin. Odkod pa ti?

Švedrač. Oh, veš, Svetlin, Vrhnjakov oče so rekli: Zdaj pa le pot pod noge in skoči brž povedat!

Mati. Kaj je pa takega?

Švedrač. Joj, joj prejoj, kako je to veselo! Še mošta so mi dali in medicine.

Svetlin. Pa si res nekam vrtoglav.

Švedrač. Sicer bi si ne upal sem ponoči. Noč ima svojo moč, saj vesta —

Mati. In mošt z medicino tudi svojo!

Švedrač. Ahà, to pa, ahà —

Mati. Kaj praviš, da je bilo?

Švedrač. I, mleko Zalko je rešilo! Bilo ni treba niti pol bokala, pa je že zdrava brhka Zala! Juhuhu!

Svetlin. Tak ti Gozdana prav je svetovala?

Švedrač. Na las natanko!

Mati. O, Gozdana je dobrega srca, to sem že tudi jaz spoznala —

Švedrač (veselo). Ves svet je dober, pravim jaz — Pa kaj so mi Vrhnjakovi še naročili, ko skupaj smo pri njih medico pili!

Mati. Povej, Švedrač, povej!

Švedrač. Dejali so: Tako povej Svetlinu, da bom pripravil doto, kakor gre!

Mati. Doto —?

Švedrač. Kakopak! In zraven tako balo, da bo devet vasi okrog jo vse zijalo!

Mati. Za koga pa?

Švedrač. Za koga? — Za deklé, za Zalo!

Mati. O, zdaj se mi šele jasni —

Švedrač. Tako balo, vam pravim: Nič koliko prtá, seveda, in cvenka in par volov, tri njive k temu in kaj vem koliko gozdá!

Mati. Potem pa Zalka bo bogata?!

Svetlin. Zastran mene, mislim, da lahko je čisto zlata. (Se smeje.)

Švedrač. I, kaj bi toliko besedovali! — Da pridi snubit, so Vrhnjakovi dejali — (Med pogovorom mesečina poneha in se pokrajina močno stemni.)

Svetlin. Jaz — (Se zdrzne. Močan veter; blisk; oddaljen grom.) Kar reci jim, Švedrač, da se jim prav lepo zahvalim!

Švedrač (nekoliko potrto). No, no, seve, se boste že zmenili. Saj to nikoli prida ni po sili —

Mati. Tako je res. (Pogleda sina.) Tak Zalka je bila bolna? (Začneta hoditi po dvorišču in Svetlin tiho pripoveduje materi, kako in kaj. Švedrač sede na klop.)

Švedrač. Pa ne, da bi neurje se prignalo?

Mati (se ozira na nebo). Ne vem, če bo čez noč lepó ostalo —

Svetlin (dvoumno). Čez dan bilo je preveč vroče. (Se smeje proti Švedraču.)

Švedrač. Saj bo že skoraj dobro malo moče —

Mati. Pa stopi malo v hišo, no, Švedrač! Se bo že še pri nas kaj mokrega dobilo — (Ko odhajata, se zopet zjasni. Mesečina.)

Lipoglav (pride izza hiše). Ne vem, zakaj nocoj ne morem spati — In še Švedrač pričel je v hiši žlobudrati —

Svetlin. Morda pa šel bi v šupo na seno?

Lipoglav. Saj res, Svetlin, tam bo najbolj lepo! (Odhajata proti desni. Lipoglav nenadoma obstane.) Kaj meniš, bo še kaj grmeló?

Svetlin. Saj si doma. Kaj te bo to skrbelo!

Lipoglav (plaho). No, kar tako —

Svetlin. Povej mi no —

Lipoglav. Veš, za Gozdano me skrbi —

Svetlin. Zakaj?

Lipoglav. Popoldne je jokala. Zavpiti hotel sem — Svetlin, pa ni pustila!

Svetlin. A pótlej se je pomirila?

Lipoglav. Se je, seveda. — Pa vendar se mi zdi, da žalostno v daljavo gleda.

Svetlin. Kar potolažen bodi! Če bo kaj huđega, že pridem na pomoč. (Ga spremi levo; za sceno). Lahko noč!

Lipoglav (za sceno). Lahko noč!

Svetlin (se vrne). Dobro, da se je zjasnilo. Zdaj bom lahko kar tukaj spal — (Sede na klop in se nasloni na lipo.)

Lipoglav (se počasi primuza nazaj). Pst —

Svetlin. Kdo pa je?

Lipoglav (plaho). Jaz sem, jaz, Svetlin —

Svetlin. Kaj ti ni všeč na senu?

Lipoglav. Mi je, seve, zelo lepo. Samo —

Svetlin. No —?

Lipoglav. Kaj misliš, kje je neki zdaj?

Svetlin. Kdo pa? Gozdana —?

Lipoglav. O ne, ne mislim nje —

Svetlin. Le kar povej!

Lipoglav. Veš, njega se bojim —

Svetlin. I, koga neki?

Lipoglav. Kosmača, gornega moža —

Svetlin. Nemara niti sem ne zna —

Lipoglav. A če pa vendar pride?

Svetlin. Mu pot nazaj pokaževa! — Kaj se boš bal, saj tu sva vendar dva!

Lipoglav. Tu že. Na senu sem pa sam —

Jurček (pride izza hiše). Naj še jaz malo z vama pokramljam.

Svetlin. O, Jurček, ti? Se tudi tebi spati ne mudi?

Jurček. Švedrač po hiši toliko modruje, da rajši sem prišel na plano —

Lipoglav. Kako je pa z Gozdano?

Jurček. Če se ne motim, menda spi.

Lipoglav. Oh, mene ves večer tako skrbi.

Svetlin. Kosmača revež se boji —

Jurček. Sem tudi jaz že mislil nanj —

Svetlin (začudeno). Čemu pa ti?

Jurček. Ker se mi zdi, da mu je dolgčas v gozdu, ko Gozdane ni!

Lipoglav. Si slišal zdaj, Svetlin? Jaz mislim prav tako!

Svetlin. Kaj, ko bi skupaj legla na seno —

Lipoglav. Zarišiva še križev čez in čez —

Svetlin. A jaz bom tu na straži stal —

Jurček. Boš brez skrbi lahko zaspal! Kdor pride, ga bom jaz pregnal! (Odide z Jurčkom na levo. Svetlin gre parkrat sem in tja, sede na klop in zaspi. Mesečina pojenjuje, sunkoma se zaletava veter. Prav iz dalje je čuti petje žalik-žen.)

Zalik-žene (pojo za sceno).

V mesečini na planini,
ko vse spava po dolini,
žalik-žene rajamo,
z roso se pomlajamo —

Svetlin (v sanjah). Gozdana — Gozdana — (Zdajci potegne močan veter; po vrtu je slišati lomastenje in na levi se napol pokaže odurna Kosmačeva glava.)

Kosmač. Jaz sem gornji mož Kosmač, vse pomendrač, vse poštorkljač! K tebi sem prišel sedaj: Daj Gozdano mi nazaj!

Svetlin (stoka v spanju). Ne — ne — ne —

Kosmač (grozeče). Daj, ti pravim zadnjikrat, sicer ti zavijem vrat!

Svetlin (plane iz sanj in se še ves omotičen ozira okrog sebe; jezno). Ne! Jaz ne! Nikomur je ne dam Gozdane! (Hipoma zapored bliski, grom in hrušč. Kosmač izgine. Iz dalje je slišati njegov grohot. Za sceno poredni smeh žalik-žen.)

Zalik-žene (pojo za sceno).

Kje, Gozdana si, sestrica,
naša zala rožica?
Vsaka kliče te sestrica:
»Vrni k nam se ubožica!«

Gozdana (pride iz hiše). Le počakajte družice, da spet pridem do tančice —

Svetlin (proseče proti njej). Gozdana —!

Gozdana (osorno). Zdaj mi ne zadržuj več pajčolana! Obljuba, moško dana — sramotno je prelomljena.

Jurček (za sceno). Nakana tvojih vseh družic je prav pošteno zlomljena! (Se hihita.) Kar v sanjah se zgodi, velja samo za sanje. Ko človek se zbudi, ne misli nič več nanje! (Prileti z leve z Gozdaninim pajčolanom na ramenu.) Takoj dobiš, Gozdana — pepel od pajčolana! (Se zasmjeje in zbeži.)

Gozdana (jezno). Ti —! (Hoče za njim.)

Svetlin (ji zastavi pot). Nikar! Ta hip se čez in čez močno posveti. Gozdana krikne, iz dalje je čuti ihtenje žalik-žen in rjojenje gornega moža.)

Jurček (se vrne; Gozdani). Tako! Zdaj je uničen gozdni čar! (Svetlinu.) In ti si zopet gospodar! (Gozdani.) Doslje Gozdana si bila, zdaj žena boš Svetlinova.

Gozdana (vdano gre na Svetlinovo desno).

Lipoglav (priskaklja). Juhuhu, juhé, Gozdana, zdaj zaceljena je rana!

ZASTOR.

Naši pesnici

Novo leto

Rica, Ljubljana

Kam smo dospeli mladi junaki?
V novo gre leto naš čas!
Ali ostali smo korenjaki,
ali ni strah bodočnosti nas?

Ali pogumno smo se borili,
zdravi, veseli krepili moči
v mladi prirodi, ali smo bili
vzdržni, zmagalci nad sabo sami?

Kam smo dospeli mladi junaki?
Novo se leto prijazno smeji,
njemu bodimo danes enaki,
vsi preroreni bodimo še mi!

Pojdimo krepko v zimsko prirodu,
z nami saj sončne mladosti je žar,
ko se pogumno borimo z usodo,
zmagamo divji vihar!

НА ГРОБУ СВОГА КРАЉА МУЧЕНИКА

J. V. Rовчански, Фоча

На Опленцу, тамо, где нам тужна слика
Чува скору тешку успомену своју;
Где уморно тело, Краља Мученика
Почива у свету Задужбину своју.

С дубоким болом, у Светом Храму том,
Побожно и тихо, сасвим, Соколи стоје;
И полако ступају мртвом Краљу свом,
Да над Њим залију горке сузе своје.

У ћутању немом бол дубоко реже,
Прса с' мушки стежу, али срца плачу;
Јер их само један: бол и туга веже,
Чији крик се вајни са два душе зачу:

— Клањамо се Теби — Краљу Славе наше,
С пуно бола, туге, суза пуне наше;
Клањамо се Теби — сјени мртвог тела,
Витешких подвига и јуначких дела.

— Клањамо се Теби — Твом мученом лику,
Хероју, Витезу, Славном Победнику.
Клањамо се Теби — с болом који гуши,
Рањенога срца у соколској души.

Наше душе никад Тебе прежалити неће,
Док им срце живо у прсима бије;
Хумку Твоју свеже покриваће цвеће,
Изнад које Соко вечно ће да блије.

Ти си, Краљу, био неимар јединства,
Љубави и слоге у целоме свету;
Прослављени Витез у рату и миру,
Највећи заштитник соколском полету.

Слога, Братство, Љубав, око Твога тела,
Везаће нас јаче кроз крв Твоју милу;
Све витешке снаге наших братских дела,
Збиће се у једну нераздвојну силу.

Над гробом Твојим — слике Твоје бледе,
Мученичког тела, неумрлог духа;
Кога с болним срцем Соколови гледе,
Ко увели цветак рузмарина суха.

Кунемо се Теби, наш Соколе сиви,
Теби, Краљу ком се цео свијет диви;
— Твом јунаштву, витештву и слави,
Којом златну Круну Ти на главу стави.

Кунемо се Теби, да ћемо Ти знати,
Испунити жељу, коју си нам дао
У последњем часу, кад на пољу части,
Твој је живот слатко за Јединство пао.

Твој аманет свети до задњег даха,
Чуваћемо свесно изнад свега свога;
Са витешким духом, соколског узмаха,
Уз благослов вишњег милостивог Бога.

Бранићемо нашу Домовину дичну,
Пролићемо за Њу и крв своју личну;
И не дамо ником да разори ово:
Наше с' муком свито гнездо Соколово.

Спавај, Краљу, мирно, Мучениче живи,
Са вером и надом у прегнућа наша;
Соколи ће Твоји, ко лавовски диви,
Сва Витешка Дела сачувати Ваша.

Zajecaše tužno sa crkava zvona,
I sve se zapita za njihove jade.
Odgovor se začu kroz jecanje bolno:
Naš najveći Voda, Sin najveći pade.

U grudima dah se svima ustavio
Slediše se srca, prestaše da biju
Mrtav zar je onaj što je simbol bio,
Plemeniti otac što bijaše sviju?

Da! On nam je paó. Zločinac Ga ubi.
Celu Njeg'vu zemlju crnim plaštem zavi,
Svog najvećeg Kralja otadžbina gubi —
Već ne kuca srce prepuno ljubavi.

Proplako je narod, srce mu se cepa
Jer je neizmernim ljubio ga žarom
Bio j' prošlost slavna i budućnost lepa
Smatr'o Ga najvećim Providnosti darom.

Ni tvrda junačka srca ne stegoše suze.
Zajednički vapaj vinu se u nebo:
»Zašto nama, Bože, našu Nadu uze?
Zar si još i ovu žrtvu od nas treb'o?«

Sa usana smrtnih najveći Sin roda
Ostavi amanet svetinju nas sviju.
Srce što se koči zadnju želju oda.
»Čuvajte Mi Jugoslaviju!«

Zvone zvona, tužno im jecaji lete
Potekoše suze, zaplaka narod jedan
Spusti se ploča teška Njegove rake svete.
Najveći Sin je Roda materi zemlji predan.

Dani polako teku, bol i dalje vlada,
Teško će utjehe naći ucviljene duše.
Al' združena bolom spremna se braća sada
Veliko delo da brane od onih što ga ruše

Uzdignutih ruku polažu zavet sveti
Da će braniti Kralja, braniti Otadžbinu
Za njih će živet', za njih da će mreti
Da s' oduže time najvećem Sinu.

Iz hiljada grla otzvanjaju reči:
»Tvoje poslednje želje svima nam srca grijú
Samo smrt će moći sada da nas spreči
Čuvać'mo Ti verno Jugoslaviju!«

Prvi december brez Njega . . . Marijana Željeznova-Kokalj, Ljubljana

Prvi december brez Njega...
žalosten dan...
Prvi december brez Njega...
Duh Njegov velikan
raste in širi se v zarje,
kliče na delo zidarje:
»Vi še gradite naprej
danes in jutri in slej,
kar je zločinska prestregla mi roka...
Vsi vi, žene in možje do otroka
zidajte, čuvajte mi Jugoslavijo sveto!«
Prvi december brez Njega...
Čujemo! Delo pa Tvoje začeto
bomo zgradili Ti v čast
ko spomenik

Ti — Mučenik...
Prvi december brez Njega...
Bo domovina ko hrast,
Duh Tvoj ko sokol bo krožil
vedno nad njo,
saj si položil
sam bil za njo
svoje življenje...
Prvi december brez Njega...
Čuj nas Nesmrtnik naš, naše hotenje,
čuj, blagoslovi nas — svoje zidarje,
nad Jugoslavijo hočemo svobodne
zarje!
Prvi december brez Njega...
Hočemo dela in duš prerojenje...
Čuj nas in čuvaj nas zlega...

Nesmrtnemu Sokolu-kralju!

Minka Severjeva

Vzletel Si, Sokol smeli
naš kraljevski
čez Adrije šumeče vále — — —
vzletel Si od obale do obale.
A tamkaj, na obali daljni
— ojoj! — gorjé! — Te smrtni strel
sovražni je zadél
v srcé sokólje Tvoje,
v to viteško srcé,
vsem dobro le želeče,
v objem mirú, prijateljstva hiteče,
oj, v to srcé, nas Sokoliče Svoje
in gnezdo rodno, oj, takó gorkó ljubeče!

O brate vzvišen naš kraljevski,
nas v srcu nosil Si s seboj vse dni
in strel čutili v sebi smo i mi,
i srca naša je zadel,
jih ranil — — — smrtno ranil — — —
A Tebe nam je — vzel — — —
O, ni Te vzel nam iz srcá
v njem nosimo i Tebe mi
izdavna že, vse svoje dni — — —
in bomo Te hranili v njem
na večni čas — — —

Ah, — — — strta Tvoja krila
tu v časa struji burni
več ne bodo Te nosila — — —
A tam v vsemiru večnem:
svetla nova vzknila so Ti krila večna — — —
Nevidno nosijo nad nami Te — — —
In v srcih diha nam — oj, talisman predrag:
Tvoj zadnji dih nesmrten, blag —
in z njim, — o Sókol, — Ti živiš,
čuvarje domovine sokoliš, krepíš, bodriš!
— Tebi slava! —

Kralj nam se mrtav vrati

Dura Ž. Čolić, Srp. Moravice

Pridimo, braćo, k obali sada
Nečujno polako uz tihi hod;
Spokojstvo i mir samo nek' vlada
»Dubrovnik« se bliža kraljevski brod.

Bistar ko rosa i čela vedra
Preduze dalek i smišljeni put,
Al' tamo u Tvoja sveta nedra
Sasuše zlikovci taj otrov ljut.

Oh, plovi tužno! U luku skreće,
Nosi sa sobom posmrtni les,
Lovore vence — mirisno cveće
Kralja našeg mrtvog jedini res.

Sad' treba da se ka nebu penje
Slavopoj prekrasni naroda Tvog,
Al' umesto toga bolno se stenje
U tuzi teškoj prizivlje se Bog.

Sokole dični, Kralju naš mili,
Ti mrtav se vrati na Svoje tle;
Narod Ti plače i gorko cvili
I deca, i ljudi, i žene sve.

Tronut Ti narod kleknuo je doli
S kolenima golim na studen kam.
Leleče, kuka — više Te voli,
Neg život, neg sunce, srca naš plam.

Za Tobom plaču ubave gore,
Livade pitome i svaki breg;
Svuda se bolni jecaji ore
Svuda se vije taj žalosni steg.

Otožnost

Rico, Ljubljana

Priroda je tiha in žalostna,
dan na dan dež rosi,
v samoti trudnega srca
čutim tegobne jesenske dni.

Burja tuli, njen mrzli dih
prinaša zime prvi pozdrav,
zapuščen je gozd in tih,
kje so ptice naših dobnav?

V samoti trudnega srca
čutim tegobne jesenske dni,
za mladostjo zapravljeno
duša ihti,

Sedamnaesti decembar

Jose Matešić, vojnik, Ogulin

Jutros vila svih Slovena
U crninu zavijena,
Tužnim glasom buditi stala
Složni rod Jugoslovena:

»Ustaj, rode, dan je danas,
Kog si nekad jedva čeko,
Da rođendan slaviš Onog,
Koj je: — Mi smo jedno, — reko.

Njega nema, ali delo
Njegovo nam ostalo je:
Mir, jedinstvo i sloboda —
Spomen večni na Njeg to je!

Njega danas setimo se,
Ponovimo zavet sveti:
Za jedinstvo i slobodu
Znaće Soko i umreti!»

I kupe se Soko ptiči
Ta njegova vojska prava,
A domajom poklik ori:
Neumrlom nek je slava!

Večna slava biće Njemu,
Dok je ljudi, dok je sveta,
Dok i jedan Soko živi
Spomen na Njeg će da cveta.

Jugoslavskij Soko znade
Dužnost svetu i jedinu:
Živet, radit i umreti
Za Kralja i otadžbinu!

Jesenski mrak

Rudolf Mohar, Loški potok

Čuj, tiho, vse tiše
krog mene postaja,
počasi, kot vek da odhaja,
se sonce za gore pomiče.
Nalahko po zemlji ulega
se siv pajčolan,

goščava potaplja se v san.
Le z rebri kdaj dahne še listja trepet.
Čez nebo temna se lisa raztega,
nje senca v duše globino mi sega.
Zakaj li me bega
vesoljstva šepet?

Čuvaćemo Jugoslaviju!

Hajrudin Čurić, Sarajevo

Kroz celu Zemlju našu prošla je tuga
i svojim mačem probola
naša srca.
U suzama ceo jedan narod grca
i kleči,
dok tužno zvone zvona s visina:
»Majka sahranjuje Sina«...

O, zašto je Sudba okrutna htela
da završiš život u Svojoj krvi?
Zašto nam nitkovi ubiše Tebe,
Kralju naš, Ujedinitelju Prvi?

A zvona zvone s visina:
»Majka je sahranila Sina«...

Da. Nestalo je Div — Junaka
kojega retko rada majka,
ali je ostalo Njegovo Delo
koje se koči ponosito, smelo
od Vardara do vrha Triglava,
od Dunava do Jadrana plava!

Zato, spokojno spavaj, Viteški Kralju,
jer reči Tvoje vežu nas sviju,
svi Ti se kunemo životima svojim
da ćemo čuvat' Jugoslaviju!

СОКОЛСКИ ЗАВЕТ

Др. Вој. В. Рашић, Београд

Витешки поклич, Очински савет;
Аманет свети, — срца нам бију!
Верују наше, наш нови Завет
Јесте: Чувајте Југославију!

Та од Косова до наших дана
И водством Твојих Див — Родитеља:
Темељила се и освештана
Диже се с Тобом — Ујединитеља!

И за то, Краљу, крв наше крви,
Пред целим светом и самим Богом:
Примамо Завет и увек први
За Твоје дело бићемо с Тобом!

Чуваћемо је! Како да не би!
Али и увек у име Бога
Да смо достојни роду и Теби:
Очуваћемо и Сина Твога!

С Тебе Сокола, — Соко нам поста!
Зеница ока нашег и Твога!
С Тебе Сокола, — Соко нам оста!
Бићемо с Њиме од срца свога!

Сви смо за Њега! Народ Га воле!
И слушај кликтај снажан и дуги:
Помози, Боже! Здравно, Соколе!
Да влада срећно, — Краљ Петар Други!

Kralju Petru Drugom

Joso Matešić, vojnik, Ogulin

Mlad si Kralju, ali mudra glava,
Gledamo u Tebi već vladara prava,
Svojim radom sve si zadivio,
Svaku drag, svakome si mio.

Tebe vole veliki i mali,
Tebe narod i voli i hvali,
Naše k Tebi sve gledaju oči,
I po danu i po crnoj noći.

Jer Sin jesi Oca Velikoga,
Koji rodu stvori dela mnoga,
Koji sve nas služi i sjedini
I dovede k slavi, veličini.

On za Mir je i Svoj život dao,
Kao žrtva mučenički pao, —
Idi stazom života Njegova,
Ti potomče slavnih pradedova.

Idi hrabro, mi ćemo za Tobom,
Povezani ljubavlju i slogom.
Ti nam vladaj — vodi k jednoj meti:
Za Dom, Kralja, živeti i umreti.

Soko jesi Sokolova oka,
Vedra čela, morala visoka
Srećni jesmo da Tebe imamo,
Tebe ćemo čuvati da znamo.

Tebe Sina Kralja Mučenika,
Kome večna slava je i dika.
Na kog vekom biće u pameti,
Spomen večni, veliki i sveti.

Na Njeg mislit u sve ćemo dane,
Kad se smrkne i kada se svane.
Sećati se Njega svakog trena —
Večna biće na Njeg uspomena.

A Ti živi, Kralju Petre novi,
Tebe vole Tvoji Sokolovi,
Oni za Te i život će dati,
Kad ustraži Otadžbina mati.

Bog Te silni neka dugo živi,
Da Ti nebo i zemlja se divi.
To Ti želi država velika,
Jer si Oca ponajbolja slika.

Živi Kralju, živi Petre Drugi,
Neka Bog Ti dade život dugi,
Da dovršiš što Ti Otac počeo,
Naraštaji pa će da svedoče:

Da je našeg roda Dinastija,
Od sviju na svetu najslavnija.
A mi ćemo čuvat našem rodu
Za sve veke slogu i slobodu.

Jedan klik se u gromove spaja:
Kralju Mladi! Živi na mnogaja!
Neka Bog Te vek čuva i brani,
Neka večni Tvoji budu dani!

Vélik si čez noč postal
 po bóli véliki in tugi Svoji
 in po poslanstvu Svojem vzvišenem,
 da téliš naše bolečine val — — —
 Ob tej izgubi težki čuješ nas,
 in teši naj i Tebe te prisege glas,
 da vsi smo Tvoji, Tvoji!
 Kralj Peter II. mladi naš,
 prisegamo glasno,
 iskreno:

»Vsi Tvoji smo!«
 In naš Si — Ti,
 saj kri Njegóve, za nas prelite, Si — krvi!

СИРОЧЕ

Благоје Коварев, Стари Бечеј

Јадно,
 Бедно,
 Гладно,
 Жедно,
 светом се потуца
 Нит га когод гледа,
 Нит га когод прима,
 Нит му станка има
 Међу богатима.
 Само остављено без икога свога:
 Нити мајке има, нит оца драгога,
 Нити миле сејке, нит брата једнога.

Са једином надом у доброга Бога
 Оно иде, пати, неправду подноси
 И од добрих људи милостињу проси.

Само када види мајку са дететом,
 У кога је лице ведро, насмејано,
 А свилене косе овепчале лице,
 А оно се снужди,
 Жалосно погледа,
 И кане му суза са образа бледа,
 А усне прошапћу:
 »И ја имах тако мајке своје!«

Sokoliči gremo v sneg . . .

Rica, Ljubljana

Sokoliči gremo v sneg,
 urno vsi čez dol in breg,
 res je pota sneg zapal,
 toda Sokol svojo pot
 sam si najde, dalje gre,
 čez ravnine in gore!

Sokoliči gremo v sneg,
 ki je pal čez dol in breg,
 da je mrtvo vse okrog.
 Mi pa zdravih gremo nog,
 in življenje in radost
 z nami gre in moč, mladost!

Sokoličj gremo v sneg,
 ki je pal čez dol in breg,
 v srcih naših pa ga ni,
 cvetje mlado v njih drhti,
 živo nosimo pomlad,
 polni sreče smo in nad!

Ја познајем добро да у мени самом
Два различна срца напоредно бију:
Један од живота скопчан је са тамо,
Докле други венци лажне среће крију.

Мој је први живот пул болова тајних,
Али ја га волим, он истину збори,
Док онај други уздицућ ме моли,
Ташт је, штур и празан, и он првог гори.

Онај први мене правом путу учи,
И ја му верујем. Од њега се падам,
Докле онај други уздицућ ме мучи,
И ја тада падам, страховито падам.

Али ја сам човек, неразумно биће,
И дижем се опет, мислећ да ћу моћи
Продрети кроз таму, ал, авај, дан
А ја јоште лутам све дубље у ноћи.

Bodi srećna zemlja moja!

Rudolf Mohar, Loški potok

Mila zemlja moja,
rodna gruda, prst domaća,
plod si večnega ti boja —
bodi zdrava, zemlja moja,
bodi srećna, prst domaća!

Tvoji sini kri so lili
zâte, mila zemlja moja;
iz kosti so te zgradili
in s krvjo te poživili —
bodi srećna, zemlja moja!

Po sokolskom putu

Ivo Majcan, Senj

Ne poveri se onom koj' ne sluti,
što li sve srce osećati smije,
kad je prisiljeno večno da šuti
i primat za dobro što dobro nije.

Srcu izjadaj se dobra čoveka
i bol poveri plemenitoj duši,
koja će hteti nepravdu da sruši
i patnjama tvojim pronaći leka.

Al znadem, ti strpljiv si i pun nade
i ponosno gledaš na ideale,
za koje ćeš mnoge trpeti jade —
dok laž će ljude okruživat male.

Zato koracaj po sokolskom putu,
sreća gde cvate iz ljubavi sviju,
tu zaboravit nepravdu ćeš ljutu,
gde nadom i verom sva srca biju.

ХРИСТОС СЕ РОДИ!

J. Влаховић - Ровчански, Фоча

У славу Бога, глас се с неба чује,
Херубини поју: »Христос се роди«.
Са Храма Божјег звона тихо брује,
Мир и љубав свугде нека нас води.

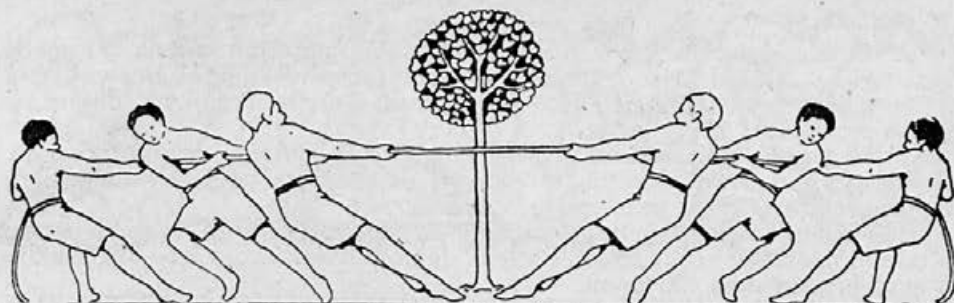
У славу Бога — »Христос се роди«,
Из храма Божјег тамњом свети мири;
Побожна молитва вернима годи,
Мир и љубав свугде нека се шири.

»Христос се роди« — у славу Бога,
Васионом кружи звезде Божји сјај;
Рад' спаса људи и народа свога,
Мир и љубав, Боже, свакоме подај.

»Мир Божји — Христос се роди«,
»Васитину роди« — поздрави се чују;
Са Божјег храма звоно одјекују
Мир и љубав, људе нека слози води.

»Мир Божји — Христос се роди!«

Svaki naraštajac i svaka naraštajka neka smatraju svojom dužnošću da postanu pretplatnici na »Sokolića«.

Radovi našeg naraštaja

† Bratu Stanku Sovineku v spomin

Belaj Ivan, naraščajnik, Celje-Gaberje

Mrzla burja veje s planin. Kako žalostna je njena melodija. Vse je objel njen mrzel jesenski dah. Ah, kruta jesen. Ti trgaš naša srca. Pobiraš iz naših vrst najboljše, najpridnejše. In tudi Tebe, dragi Stanko. Še nedavno si bil vesel v naših vrstah, a danes Te ni več. Kolikokrat Te bomo klicali, prijatelji in bratje Tvoji, a Ti — se ne boš več odzval. Turobno, žalostno je plapolal naš prapor ob Tvojem prerano odprtem grobu. Mi jočemo. Burja se zaganja ob neme ciprese in hiti dalje — dalje ...

»ЧУВАЈТЕ ЈУГОСЛАВИЈУ!«

Данило С. Малешев, Београд III, ученик VII р. гимназије

У сумору тихом јесењег дана,
Док паљнице ситне крупе се са свода,
Уздиху се к небу, тужно, са свих страна,
Уздаси безбројни уцељена рода.

На разних крајева, — славом увенчана,
О јуначка Главо државнога брода, —
Скупио се народ, срца уплакана,
Да Теби, Витеже, задњу почаст ода.

Тај народ, прекаљен кроз недаће многе,
За коју си здравље и крв Своју дао,
Водио си путем јединства и слоге
И на томе путу херојски си пао.

Ал' не жали живот, Мучениче врли,
Јер успех се сваки искупује жртвом;
Гледај овај народ где уцвиљен хрли
На заклетву свету Родитељу мртвом:

Задњи је аманет Твог живота славна
Запечаћен крвљу из самртних рана;
И испуниће се Твоја жеља давна —
Ил' нас неће бити па светлости дана.

(Просветни одбор Соколеког друштва Београд III расписао је натечај за најбољу песму поводом смрти Блаженопочившег Витешког Краља Александра I Ујединитеља с насловом »Чувајте Југославију«. На натечају је изабрана као најбоља песма брата нараштајца Данила Малешева, која је награђена.)

Zakaj sem stopil v sokolsko društvo?

Janežič Josip, naraščajnik, Celje-Gaberje

»Sokol sem«, je klical Tyrš, ko se še niti ni dobro zavedal, kako ogromne važnosti je ta beseda za nas Slované. »Sokol«, to je beseda, ki nas navdaja s pogumom in skrivnostno ljubeznijo do vsega Slovanstva in posameznikov. Sokol je neutrašena ptica in ravno taki morajo biti tudi človeški potomci, ki se ponosno imenujejo »Sokoli«.

Vsak Jugoslovan, ki ljubi svojo domovino, bi moral biti Sokol, saj mu je dana prilika. Našo državo obkrožajo sovražniki in proti njim se en sam Sokol ne more braniti. Strnjeni pa lahko odbijemo naskok za naskokom, dokler ne omaga napadalec.

Mlad sem in tudi moji bratje so mladi, zato se moramo vzgojiti v celoto, a vodi nas naj Sokol, Ker on je tisti, ki nam odpira pogled v daljavo, v bodočnost in nas temu primerno tudi vzgaja.

Jaz, mladi Sokol, se moram zavedati, da bo treba to skrb za moj duševni in telesni napredek vrniti, in sicer s tem, da bom branil svojo lepo Jugoslavijo in svoj bratski dom Slovanov.

Tudi naš največji Sokol, Nj. Vel. kralj Aleksander I., se je zavedal, kakor se tudi jaz, da lahko ohrani svoj narod čil, zdrav in pripravljen, le z eno samo mislijo, ki jo imajo vsi. Zato je stopil na čelo Sokolstvu ter ga s tem tesno združil v celoto, ki je nepremagljiva. Svojega sina, sedanjega mladega kralja Petra II., je imenoval za starosta jugoslovenskega Sokolstva.

Sokol sem, ker ljubim in spoštujem svojo domovino in kralja in ker hočem sebi in vsem svojim sodržavljanom obdržati našo celoto, ki nas osrečuje in čuva tujčeve pete.

Lepa si, kraljevina Jugoslavija!

Mašenka, Maribor

Lepa si, kraljevina Jugoslavija! Po tvojih veličastnih gorah segajo tujci. Kakor velikanski brezvestni zmaji bi te uplenili, tebe, mila Jugoslavija, ki si prepojena s krvjo naših dedov in pradedov. Zate, za vero, za jezik so se skozi tisočletja bojevali naši bratje, a sedaj da bi nam te vzeli? Ne, mi tega ne dopustimo. Zlobne so nakane naših sosedov. Madžar hrepeni po našem rodovitnem, lepem Banatu. Italijan si želi zelene Štajerske, veličastne Gorenjske in tihe, ljubke Dolenjske. Tudi sončno Dalmacijo in naše morje bi rad. Jadransko morje, naš ponos, naše vse hoče dobiti v oblast. Barke, parniki oživljajo to sinjo planjavo, to čisto modrino. Trgovina, ki se razvija, bi bila za nas uničena, ako bi ne imeli ljubkega Jadrana, ki nam podnebje blaži ter povzroča plodovitost zemlje.

Krasna kopaljšča so se razvila ob slikoviti obali, kakor biseri povzdigujejo veličje Jugoslavije. Poglejmo malo v Julijske krajine: Najlepšo goro naš Triglav in njegovo bistro hčer Savo! Kot bi hitela brhka deklica po strmem bregu.

Lepa si kraljevina Jugoslavija!

Zato kličemo in obetamo: Čuvalj te bomo, mila kraljevina Jugoslavija, in tako zvesto vršili oporoko pokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Slava kralju Aleksandru I. Zedinitelju!

Naj živi kralj Peter II. in ves kraljevski dm.

GLASNIK

Silno češkoslovačko Sokolstvo. U Pragu je bila 8. t. m. puna sednica odbora ČOS. Sednici su prisustvovali za naše Sokolstvo I zam. starešine Saveza SKJ br. E. Gangl i br. Švajgar. Starosta ČOS br. dr. Bukovski, koji se je s rečima dubčskog poštovanja setio mučeničke smrti Viteškog Kralja Aleksandra Ujedinitelja, srdačno je pozdravio zastupnika jugoslovenskog Sokolstva br. Gangla. Brat Gangl mu je s toplim rečima zahvalio spominjući pri tome brzozav ČOS Savezu SKJ prilikom smrti Kralja Aleksandra kao dokaz neograničene vernosti i večnog bratstva češkoslovačkog i jugoslovenskog Sokolstva.

»S Vama smo i s Vama ćemo — bude li potrebno — poći i u smrt; s ovim rečima završavao se je brzozav bratskog češkoslovačkog Sokolstva. — Iz statističkih podataka ČOS vidi se, da ta organizacija ima danas 1000 sokolskih domova i skoro 750.000 pripadnika. Svih pripadnika-vežbača broji ČOS 437.000. — Jugoslovenski sokolski naraštaju, radi i ti na tome, da se čim pre približimo u sokolskom radu našim sokolskim uzorima braći Čehoslovacima!

Zagreb II. — Iz naraštajskog oteka. Naraštajski otek priredio je dne 25 XI prvi ovogodišnji društveni izlet, koji je predložen na sednici dne 20 XI o. g. Kao cilj izleta odabran je Medvedgrad.

Polazak na Medvedgrad bio je oko 10 i pol sati iz Sokolskog doma. Broj izletnika bio je oko 20, pod vodstvom brata pretседnika Franceka Dvoržaka i vodnika kategorije brata dr. Stanka Tončića. Vreme je bilo prilično lepo i društvo se uputilo na stari grad. Sve do podno grada živahno se govorilo i raspravljalo dok nije teški uspon učinio svoje; svi su zašuteli želeći da što pre dođu k cilju. Prešavši tu zapreku svi su odahnuli i prihvatili se od-

mah jela, nakon čega su se malo odmorili i spustili u uvalu podno grada, jer je gore duvao hladan vetar. Poneli smo disk, uže, loptu i kuglu. Kako je dole ravno tlo priredili smo mala lakoatletska natjecanja, a među ostalim i trčanje teklića.

Sveži je zrak svima prijao, povoljno delujući na zdravlje i raspoloženje izletnika, koji su se, vrativši se na večer svojim kućama, s ugodnošću sećali prelepog izleta.

H. E.

Zagreb II. — Naraštajaska skupština. Naraštajski otek Sokolskog društva Zagreb II održao je svoju godišnju skupštinu u društvenim prostorijama. Pre otvorenja otpevao je skladno i lepo naraštajski zbor »Sokolski pozdrav«. Brat potpredsednik Francek Dvoržak otvorio je zatim skupštinu pozdravljajući društvenog izaslanika br. B. Valadžiju i prisutne. Brat potpredsednik seća se toplim rečima neumlog Kralja Mučenika i Ujedinitelja, koji je toliko volio Sokolstvo. Poziva prisutne da kliknu »Slava Kralju Mučeniku!« Zatim predlaže, da se pošalje upravi Saveza SKJ brzozav. Izaslanik društva poziva naraštaj da ozbiljno shvati sokolski rad. Nakon pročitanih izveštaja funkcionara podeljen je staroj upravi apsolutorij. Pristupa se biranju novog odbora u koji ulaze sledeće sestre i braća: predsednik br. Francek Dvoržak, zam. I sestra Zrinjka Lugarić, zam. II br. Nikola Kurelić, tajnik I br. Jovan Jevtić, tajnik II s. Vlasta Vavruška, blagajnik br. Oto Kaučig, novinar br. Vinko Maslić, zastavnik Nikola Kurelić, matičar br. Rikard Šalgo. Odbornici: ss. Desa Dodig, Marija Zegarac, Neda Korlaet, br. Marin Marincović, Veljko Mec, Vlatko Šimunić, Nedeljko Vukelić. Pomoćnici zastavnika br. Edo Hercigonja, Branko Kobali.

Nakon toga brat dr. S. Tončić, kao voda kategorije m. naraštaja, pozvao je sestre i braću lepim rečima na rad u novoj godini. Skupštinu završava u ime nove uprave brat pretседnik amanetom neumlog Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja »Čuvajte Mi Jugoslaviju!«

Slepi mravi. Neki istraživač Afrike našao je vrlo zanimljivu vrstu mravi koji žive u području reka Konga u srednjoj i Senegala u zapadnoj Africi.

Ovi mravi hrane se isključivo mesom što ga traže na putovanjima iz jednog mesta u drugo. Na tim putovanjima idu milioni tih životinja u kolonama, širokih kojih 5 cm. U kolonama su crvenkaste »radilice«, s obe strane ih prate mrki »vojnici«, naoružani dugim, sekirama sličnim čeljustima. S tim čeljustima ove se životinje zagrizu dublje nego čeljusti svih ostalih buba. Svaki put kad ugrizu kidaju komadiće mesa iz živih žrtava. A žrtva im je sve na štogod nailaze na putu, pa bio to i bolestan slon koji ne može da ih se otrese. Za tri dana ožderu ga do belih kostiju. To nam biva razumljivo, kad doznamo da su promatrane čitave armije tih mravi, koji su se pomicali u neprekidnom redu do šesnaest dana i noći kroz koji kraj.

Zanimljivo je uz to da su te životinje potpuno slepe. Pred njima nije siguran ni čovek, i desi li se da navale na koje čovečeje obitavalište dadu se stanovnici u beg te se ne vrata, dok se nisu uverili da opasnosti više nema. A to je istom onda, kad je mravinja vojska požderala sve živo i mrtvo što je našla u čovečjem naselju. Da je time načinila veliku štetu, o tome nema sumnje, ali takva poseta ima i svoju korist, jer se mravi late i svakojake gamadi koja dosaduje čoveku.

Proždrljiva slepa radilica ne podnosi neposrednog sunčanog svetla; afričko sunce je utamani za nekoliko minuta. Gde na

svom putovanju mora da ide kroz sunčane predele, zaštititi se od sunčanih zraka na taj način da stvore »vojnici« svojim telesima jaku zatvorenu cev te kroz nju onda prolazi čitava vojska do najbliže hladovite guštare. No voda mravima ne škodi. Za probu držali su ih i po šest časova pod vodom, a da se nisu udavili. Kada vojska stigne do kojeg potoka ili reke, skupe se »vojnici« u žive, kao csinjacj velike »čamce«. U ove čamce uđu radilice te pređu u njima na drugu stranu.

Latinica u Sovjetskoj Rusiji. Nastojanje oko širenja latinice kod raznih naroda u Sovjetskoj Rusiji našlo je neobično mnogo uspeha. Prema najnovijim podacima piše latinicom već 25 miliona stanovnika, pripadnika 70 naroda evropske Sovjetske Rusije.

»Mala kraljica noći« se imenuje krasno izdelana knjiga, ki jo je napisal prof. Ljuba D. Jurković, s 121 risbo pa opremil Vladimír Mazi. Knjiga ko nalašč za božič naši sokolski deci, pa tudi naraščaj bo segel v božičnih počitnicah po njej žarečih oči. In je ne boš odložil prej, dokler je vse ne prečitaš. — Zla usoda je iztrgala malo Lili iz toplih objemov njenih staršev in jo pogнала v daljni, tuji svet, poln dogodivščin, presenečenj, žalostnih in veselih trenutkov. In se vse dobro in srečno konča. Lili pride zopet v objem svojih staršev. — Knjigo je izdala Biblioteka »Pobratimstvo« v Ljubljani, kjer se tudi naroča. Cena knjige: 25 Din broširana, 28 Din kartonirana in 35 Din vezana v orig. platno.

Računstvo. »Ako sede na stolu četiri muhe te ja jednu od njih ubijem, koliko ih onda još ima tamo?« — »Jedna, gospodine učitelju.« — »Pogrešno!« — »Nije, gospodine učitelju, ostala je samo jedna — ubijena muha.«

Zamršeno. »Donesite mi, Maro, iz ormara bocu na kojoj je napisano »sirće«. unutra mora da je sok od maline, ali gledajte, nije li petrolej.«

Mala zabuna. »Našem Draganu ima istom četiri meseca i već sedi« — »Za boga, pa što je skrivio?«

Iz škole. Učitelj hoće da mu mali Ivica nabroji mesece u godini. Ivica počne: »Januar, februar, maj, juli, april...« — Učitelj: »Pa to nije dobro!« — Ivica: »Oprostite, gospodine učitelju, ove godine je bilo zaista tako.«

Za šalu

Ušteta. Što urličeš toliko, Mijo, radi tog jednog zuba? Ta budi veseo da ga se otreseš! Imaćeš onda jedan zub manje da čistiš.

Preuzvišenost polaže ispit. »Izvolite nam, Vaša preuzvišenosti, kazati koji okean!« — Preuzvišenost šuti. — »Odlično, Vaša preuzvišenosti, da, Tihi Okean.«

Razočarani mališan. »Što plačeš, mali?« — »Izgubio sam se, a moja majka kaže uvek da malu decu uzme mali dimnjačar, kad se izgube, a sada ga nikako nema da me uzme.«

Iz uredništva

Prvi naredni broj »Sokolića« u novoj godini, s novom naslovnom stranom, iziđi će u drugoj polovini meseca januara. Rukopisi neka se pošalju najkasnije do 10 januara.

Ima li neko od saradnika ili čitača kakvu želju ili kakvu naročitu misao o uređivanju »Sokolića« neka to javi uredništvu, koje će drage volje, razume se, u granicama mogućnosti, uzeti u obzir svaki umestan predlog.

Svi dosadani kao i svi novi pretplatnici umoljavaju se da obnove pretplatu za narednu godinu. Pretplatu treba slati: »Upravi sokolskih listova, Ljubljana, Učiteljska tiskara.

Pošta uredništva

J. M. — G. S.: Pesmicu »Kraljici Majci« ne možemo objaviti, jer je slabo sastavljena. Ima u njoj čitavih redaka, koji su uzeti iz ovogodišnje prvodecembarske savezne poslanice. »Mrtvome Kralju« nećemo objaviti, jer je istih sastavaka bilo već prilično i mnogo boljih. »Kralju - Sokolu« nećemo objaviti, jer Ti donášamo drugu pesmicu s istim naslovom i s istom sadržinom. Isto važi i »Sedamnaesti decembar«. Ne radi se o kolikoći nego o kakvoći. Čemu više pesmica s istim naslovom i s istom sadržinom?

V. V. R. — B.: »Viteški Kralj Aleksandar I Ujedinitelj« ne možemo da objavimo uza svu volju. I suviše je dugačka, a po sadržini i sastavu vrlo je slaba. Kod sastavaka ovakve vrsti moramo biti naročito pažljivi.

J. D. L. — P.: »Kralj Vitez« ne možemo objaviti. Važi isto što smo rekli i V. V. R. — B.

B. B. Pesem »Kvišku Sokoli« ni zrela za tisk. Volja je dobra, toda izraz okoren.

M. S. Volja jako dobra, toda oblika in izraz sta v nekaterih pesmih še precej slaba. Vse, kar pošljete Sokoliču, naj bo izdelano in temeljito pregledano.

R. M. v L. p. Pesmi »Pozna jesen«, »Gazela«, »Domovini« niso godne za tisk. »Jesenski mrak« se je moralo znatno prepiliti.

Z. U. in M. M. v Š. V pesmi »Sokolič svojemu vladarju« se vidi dobra volja, toda oblikovno in v izrazu še ni godna za tisk.

B. C. na K. Lepa hvala za pretresljivo pesnitev, ki pa je, žal, neporabna. Poizkusi kaj s prozo!

M. iz M. Izjemoma se je priobčila »Lepa si, kraljevina Jugoslavija«. Z rokopisom je treba poslati točen naslov z imenom in priimkom. Nadalje ne vem, ali si naraščajnica, ali članica.

Drugi sastavci bilo koje vrsti, koje nismo ovde spomenuli iziđi će u narednom broju, ukoliko su zreli za štampu.

Rešenje iz 11 broja »Sokolića«

Ukrštene reči. Vodoravno: 1) Šo. 3) Korpa. 7) Alžir. 10) Po. 12) Una. 13) Bas. 14) Som. 16) Es. 17) Kip. 18) Be. 19) Bako. 21) Kinin. 23) R, R. 24) Sotona (crno polje desno od br. 24 mora biti prazno). 25) Gladan. 26) Ro. 28) Sa. 29) Od. 30) Em. 31) Alo. 33) Isa. 34) USA. 35) Srp. 36) Oja. 39) Šar. 41) Bas. 42) Sa. 43) Re. 45) Pa. 46) Kolosa. 49) (a ne 47!) Pekara. 52) Ča. 54) Kvar. 56) Sova. 57) En. 58) Ali. 59) Az. 60) Lav. (a ne 61!) Sa. 63) Tri. 64) Ja. 65) Snaha. 66) Obori. 67) (Upitna zamenica obratno) Ok. — **Okomito:** 1) Šubara. 2) One. 4) Obrtač. 5) Rako. 6) As. 7) Am. 8) Žena. 9) Isidor. 10) Pir. 11) Oprema. 15) Oj. 19) Bos. 20) On. 21) Il. 22) Nad. 27) Oluja. 30) Espap. 32) Osa. 33) Tirš. 36) Običaj. 37) Balvan. 38) Kravar. 40) Raonik. 42) Sok. 44) Era. 47) Oaza. 48) SR. 50) Es. 51) Koso. 53) Ala. 55) Na. 57) Ero. 60) La. 61) Vo.

Popunjalka. Vodoravno: 1) Tkanina. 7) Oj. 8) No. 10) Ub. 12) Alo. 13) Ne. 14) Ker. 16) Tor. 17) Os. 18) Na. 21) Kad. 23) Ali. 25) On. 26) Eol. 29) En. 30) Er. 31) As. 33) Glasnik. — **Uspravno:** 2) Ko. 3) Aja. 4) Ino. 5) No. 6) Muka. 9) Vera. 11) Be. 13) No. 15) Rasad. 16) Tinta. 19) Akov. 20) Vino. 22) An. 24) Le. 26) Era. 28) Lan. 30) El. 32) Ši.

